

Рожнова В.М.

аспірантка,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ЗАКОНИ КРАСИ І РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Освітньою лінією «Дитина у світі культури» БКДО передбачено формування у дошкільників почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Ефективно реалізувати зміст означеної освітньої лінії може вихователь із розвинутою естетичною компетентністю.

Особливу роль у процесі розвитку естетичної компетентності майбутніх вихователів відіграють закони краси. Здатність сприймати й перетворювати дійсність за законами краси – це духовно-естетична сутність педагога. Без естетичної вихованості, сформованості естетичних почуттів, смаків, розвиненості художніх здібностей неможливо успішно здійснювати естетичне виховання дітей дошкільного віку. Тому дуже важливо відтоді, як дитина починає сприймати навколишній світ, відкрити для неї всі прояви прекрасного, навчити бачити, відчувати й розуміти красу. Ця важлива місія належить вихователям закладів дошкільної освіти.

У Великому тлумачному словнику української мови визначено красу як властивість, якість гарного, прекрасного [1]. У філософському енциклопедичному словнику поняття «краса» ототожнюється з визначенням прекрасного – категорія естетики, яка характеризує явища, що мають вищу естетичну цінність [2].

Краса як основний компонент змісту естетики є непростим поняттям. Вона визначається змістом речей і явищ у практичному житті людей, а виявляється за допомогою звуків, кольорів, форм [3].

Філософи, митці різних часів прагнули виявити й описати «закони» і «правила» краси. Серед них найчастіше фігурували гармонія, пропорція, міра, симетрія, співмірність, цілісність, досконалість, відповідність, порядок, злагодженість частини і цілого, ритм, єдність, співзвуччя (симфонія), «золотий зріз», тощо. У ХІХ–ХХ ст. намагалися навіть

порівняти «закони краси» з математикою і іншими точними науками. Сьогодні вже стає зрозумілою принципова безперспективність пошуків єдиних законів краси [4].

Майбутньому вихователеві необхідно навчити дітей дошкільного віку бачити, розуміти, відчувати і переживати красу. Згідно з нашим баченням структури естетичної компетентності майбутніх вихователів [5], ми виокремлюємо одне з важливих завдань естетичного виховання студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»: розвиток здатності до творчого перетворення навколишньої дійсності за законами краси, з метою створення умов для повноцінного естетичного розвитку дітей дошкільного віку й удосконалення власної естетичної компетентності.

Реалізація означеного завдання у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів відбувається під час вивчення таких навчальних дисциплін: «Філософія», «Естетика», «Педагогіка загальна», «Художня праця», «Педагогіка дошкільна», «Основи образотворчого мистецтва з методикою», «Теорія та методика музичного виховання дошкільників», «Основи природознавства з методикою», «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія та методика фізичного виховання», «Декоративне мистецтво та основи дизайну», «Основи педагогічної майстерності» тощо. Зміст естетичного виховання студентів і їхньої підготовки до виховання естетичної культури в дошкільників конкретизується в програмах кожної навчальної дисципліни різною мірою та реалізується в різних видах освітньої діяльності. Важливе значення для розвитку естетичної компетентності майбутніх вихователів має розуміння й засвоєння ними основних положень теорії естетичного виховання дітей дошкільного віку. Викладачі фахових дисциплін виховують у студентів звичку сприймати, мислити, оцінювати навколишню дійсність з позицій естетичних еталонів, ідеалів, створювати в пам'яті численні асоціації перебігу природних явищ, пов'язувати їх із естетичним спогляданням та перетворенням за законами краси. Лекційні та практичні заняття проводяться із використанням засобів розвитку естетичної компетентності фахівців, а саме: творів образотворчого мистецтва; музики; художньої літератури; театру, кіно, телебачення, естради, цирку; природи; фактів, подій суспільного життя. Реалізація змісту занять відбувається із застосуванням інтерактивних, проблемних, мультимедійних технологій.

Так, з метою актуалізації знань студентів про закони краси під час лекції з педагогіки загальної на тему «Методи виховання» на слайдах презентації пропонуємо перелік законів краси і їх коротку характеристику. Після цього задаємо проблемні запитання: «У процесі якого напряму

виховання педагог може скористатися інформацією про закони краси?», «Чи потрібно дітям давати характеристику законів краси?», «Які методи виховання можна застосувати, щоб пояснити вихованцям сутність законів краси?». Під час розгляду питання «Методи формування свідомості особистості» наводимо приклад теми для бесіди «Краса навколо нас» та пропонуємо студентам скласти орієнтовний план її проведення з дітьми старшого дошкільного віку. Під час розгляду питання «Методи формування суспільної поведінки» пропонуємо студентам навести приклади виховних ситуацій, пов'язаних із застосуванням законів краси у повсякденній поведінці дітей дошкільного віку.

Також у процесі вивчення навчальної дисципліни (під час лекційних і практичних занять) показуємо відеозаписи «Пізнання краси і естетичне виховання в Вишницькому коледжі Чернівецької області», «Духовне виховання в закладі дошкільної освіти» для кращого цілісного сприймання інформації та її систематизації. Для розуміння студентами законів краси ритм та співзвуччя ми пропонуємо прослухати звукозаписи «Зацвіла в долині», «Гече вода» (музика А. Філіпенка, слова Т. Шевченка). Для аналізу за єдністю змісту та форми, у зв'язках з жанром та стилем презентуємо студентам музичний твір Л. Бетховена «Соната № 7 (2 частина)». На лекційному занятті з елементами творчих завдань з теми «Естетичне виховання особистості» студенти слухають записи звуків природи (шум зливи, спів солов'я, шелест осіннього листя) та описують їх за характером звучання. На практичному занятті з цієї ж теми майбутнім вихователям пропонували розглянути репродукції картин, наприклад, «Дощик накрапає» В. Рекуненка, «Золота осінь» та «Весною в лісі» І. Левітана, «Весна» О. Шовкуненка та здійснити їх аналіз, послуговуючись законами краси (гармонія кольорів, пропорція елементів композиції, симетрія, співмірність, цілісність, досконалість картини) як критеріями оцінки.

Отже, розвиток естетичної компетентності в майбутніх вихователів без урахування законів краси здійснювати неможливо. Усвідомлення їхньої сутності і формування вміння перетворювати навколишню дійсність за законами краси відбувається під час вивчення студентами низки навчальних дисциплін.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

2. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция Л. Ф. Ильчев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. М.: Сов. энциклопедия, 1983. 840 с.

3. Артемов Е.С., Чинаева О.П. Некоторые теоретические и практические проблемы эстетического воспитания. Вопросы философии, 1987. 137 с.

4. Петрушенко В.Л. та ін. Етика та естетика Навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.

5. Рожнова В. М. Сутність та структура естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 2019. Вип. 40. С. 71-78.

Стеченко Т.О.

кандидат педагогічних наук, доцент;

Ушакова Л.І.

викладач,

*Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка*

СТРУКТУРА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Найбільш вагомою ознакою ХХІ століття, яка не може не вплинути на освіту, зокрема на систему навчання іноземних мов, є глобалізація. В таких умовах змінюється саме суспільство. Воно стає полікультурним і характеризується розвитком як універсальних, глобальних ознак, так і збереженням самобутності культури кожної окремої етнічної групи. Така ситуація зумовила необхідність формування полікультурного характеру мовної освіти, направленої на культурне збагачення особистості, розвиток її плюрилінгвальних здібностей, а також особистісних якостей, необхідних для виконання різних соціальних ролей у діалозі культур. Інтегрована плюрилінгвальна й полікультурна компетенція розглядається як здатність користуватися мовами з комунікативними цілями і брати участь у міжкультурному спілкуванні, коли людина, що розглядається як соціальний агент, має різні ступені